

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravišтво „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. ::

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopiše, ki jih ne vrača. — Upravišтво sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petitvrstica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Štev. 66.

V Ljubljani, v sredo dne 23. avgusta 1911.

Leto I.

Vladne obljube.

II.

Avstrijsko poljedelsko ministrstvo — da bi mu nebo naklonilo svoj blagoslov! — kaže za teleta toliko brige, da bi si ljudstvo obilnost vseh deset prstov, če bi jih le nekoliko smelo omočiti v to omako. Čuli smo že, da hoče zeleno ministrstvo s premijami varovati teličke prezgodnje smrti. Ali to ni vse. V svoji okrožnici, ki jo razpošilja vlada, pravi nadalje, da je letošnja obilna pridobitev krone v posameznih deželah omogočila proti prezgodnjemu in večinoma neracionalnemu klanju telet še drugo sredstvo, ki je potrebno ne le s tega stališča, da se ohrani material za odrejo, ampak tudi zato, da se doseže živina, ki bo dragocenejša in ki bo dajala več mesa. Poljedelsko ministrstvo je v deželah, v katerih je bila letošnja košnja obilna in kjer so tudi še zaloge od prej, vpeljala akcijo, ki ima namen, da nakupi potom poljedelskih organizacij za odrejo sposobna teleta in jih da na posebnih kmetijah rediti do tiste starosti, ko bodo porabna, tedaj pa naj se poljedelcem prodajo za zmerne cene. Zivali, ki bodo sposobne za plemo, se imajo porabiti za ta namen, druge pa spitati in tako povzročiti pomnožitev mesa za konsum. V ta namen potrebni izdatki se imajo pokriti iz sredstev, ki jih dovoljuje zakon z dne 30. decembra 1909 za pospeševanje živinoreje...

Človek, ki nima vsak dan opraviti s prekrasnim jezikom in slogom naših uradov, ima svoje križe in težave, preden se prerije skozi rafinirano zapleteno periodo vladnega članka. Kadar pa je dovršil to koristno in bogoljubno delo, tedaj spozna, kaj je prava modrost in kakšen poseben mističen pomen imajo besede, ki se dajo tako lepo nakupiti in zveržiti, da zbujajo tisoč slutenj in izvabijo dvatisoč vprašanj, nazadnje pa ne odgovore niti na eno samo.

Poljedelsko ministrstvo je govorilo. Ali prebivalstvo je tam, kjer je bilo prej. Zdaj vemo, da je vlada „uvedla akcijo“, da ima ta akcija namen in da se bodo kupovala teleta za živinoreje, če — se namen uresniči. Da se uresniči, še nikakor ni povedano. Ali če se uresniči, tedaj koristi ta „akcija“ zelenega ministrstva ravno toliko kolikor prva, ki ima namen preprečiti klanje telet.

Vlada pripravlja akcijo za — živinoreje. Kaj dela za ljudstvo? Vlada bo kupila teleta, jih bo redila, bo za to porabila denar davkoplačevalcev in bo potem zrejeno živino prodajala „za zmerne cene“ živinorejcem. Katerim živinorejcem, je še vprašanje. Po vseh dosedanjih izkušnjah bi rekli, da bo teško kakšen mali kmet ali kočar prišel do take c. kr. živali. Kupovali jih bodo veleposestniki, ker bodo

imeli denarja, kadarkoli bo ta živina na prodaj, dočim mali kmet ne more kupovati, kadar je najugodnejša prilika za nakup, ampak takrat, kadar si more slučajno utrgati potrebne kronce. Na račun prebivalstva se bodo torej dajale premije in podpore bogatim veleposestnikom. Njih dobiček je zagotovljen, čim se res izvede ta akcija.

A ljudstvo? Kje je garancija, da bo ljudstvo vsaj tedaj dobilo cenejšega mesa? Že danes, ko ni niti za najnujnejše domače potrebe dovolj mesa v Avstriji, narašča izvoz pitane živine zlasti na Nemško in v Švico od dne do dne. V poljedelskem ministrstvu menda niso tako naivni, da bi pričakovali od veleposestniških pijavk več patriotizma kakor profitarstva. Pomnožitev domače živine je gotovo potrebna, tudi pospeševanje domače živinoreje. Socialni demokratje so v jeseni leta 1907. podali v ta namen veliko bolj obsežne in bolj uspešne predloge kakor sedaj poljedelsko ministrstvo, a ravno agrarci in naši klerikaleci so jih takrat podlo poteptali. Ali poleg take pomnožitve je treba konkurence, ki more preprečiti nesramno oderuštvo, in ta konkurenca je izključena, če so zaprte meje na vseh straneh.

Ne glede na to principiarno nasprotje med interesi konsumentov in interesi žegnanih in nežegnanih, krščanskih in nekrščanskih veleposestnikov pa je „akcija“ poljedelskega ministrstva danes za prebivalstvo brez vsake cene. Če se agrarni oddelek vlade pripravlja na to, da bo nakupil telet, tedaj manjka vsaka podlaga, na kateri bi se dalo izračunati, kdaj bodo tista teleta vola in kdaj pridejo v klavnico. Gospodje v palačah lahko čakajo dotlej. Motijo se pa, misleči, da je ljudstvu vseeno, če bo dobilo mesa čez tri mesece ali pa čez trideset let.

Tudi baron Gautsch je zelo temeljito zgrešil pot. Zakaj pozabil je, da nima vlada varovati samo interese enega razreda, ampak da ima skrbeti za blaginjo vsega prebivalstva. S takimi akcijami, kakršne obljubuje poljedelsko ministrstvo, se pa ne skrbi za ljudstvo.

Schönaichovi prijatelji.

Klerikalni „Grazer Volksblatt“ je objavil izpod peresa „strokovnjaka“ člank o vzrokih Schönaichovega ministrskega koca. Iz njega povzemamo sledeča dragocena in zanimiva priznanja:

„Ko so v vojnem ministrstvu pripravljali brambno predlogo in vojaški kazensko-pravdni red, so slutili, da bo prestolonaslednik nasprotoval tem stvarim, ker so izvedeli, da

prestolonaslednik pač želi zvišanje rekrutnega kontingenta, nikakor pa ne uvedbe dveletnega službovanja,

in ker so nadalje izvedeli, da prestolonasledniku javno vojaško-kazensko postopauje ni po godu.

Ker je bil na strani prestolonaslednika tudi načelnik generalnega štaba, se je vnel strasten boj med vojnimi ministrom in med prestolonaslednikom ter načelnikom generalnega štaba. Ko sta bila brambna predloga in vojaški kazensko-pravdni red izgotovljena, je šlo za odobritev prestolonaslednikovo. Ker pa je bilo več kot verjetno, da prestolonaslednik tema načrtoma ne pritrdi, dočim je bila cesarjeva odobritev gotova, je vojni minister izbral naslednji izhod: Izgotovljena dela niso bila predložena preje prestolonasledniku, temveč cesarju. In šele, ko jih je cesar že odobrila, so jih izročili prestolonasledniku v vednost.

Prestolonaslednika so na ta način popolnoma obšli. V tem trenutku — in enako so postopali tudi pri drugih važnejših rečeh in tudi tekom pogajanj vojnega ministrstva z obema vladama glede brambnih predlog — je bila zapечатena usoda Schönaichova in nobena skrivnost ni bila, da mora po uresničenju svojega namena t. j. po predložitvi svojih obrambnih predlog, odstopiti. Ker pa je bilo nekaj nadvojvod na Schönaichovi strani, so se ustavljali prestolonasledniku z zahtevo, da tudi načelnika generalnega štaba nadomesti druga oseba, če odstopi Schönaich. Tudi ta zahteva se izpolni in se izpremembe izvrše najbrž že po cesarskih manevrih.

Kaziranje klerikalnega lista je, da vojaških predlog ni predložiti najprvo cesarju, temveč prestolonasledniku, ki pa po veljavnih ustavnih zakonih sploh nima besede v zakonodaji! Ker je vojni minister ubral edino ustavno pot, ker ni hotel z nogami poteptati zakonov, zato bo odstopil. Tudi klerikalno priznanje je zanimivo, ker odkriva avstrijskemu ljudstvu, da za hrbotom parlamenta in cesarja, ki sta po ustavi edina zakonodajalna faktorja v državi, za hrbotom vlade, ki ji je naloženo vestno izvrševanje postav in ki je zakonodajalec za to odgovorna, deluje še mnogo neodgovornih, javnosti neznanih faktorjev, ki jim ustava ne odkazuje pravi nobene zakonodajalne kompetence in ki jih niti z besedico ne omenja. Sveta naloga parlamenta je, da napravi v tem pogledu red, zakaj avstrijsko ljudstvo zakulisnih „zakonodajalcev“ in zakulisnih vlad ne bo trpelo!

Priznanje klerikalnega lista pa je tudi zategadelj zanimivo, ker potrjuje govorice, da želi prestolonaslednik še več žrtve od prebivalstva, da pa odklanja celo delno skrajšanje triletnega vojaškega službovanja in pa

pohlevno reformo vojaškega kazenskega-pravnega reda, ki je srednjeveški „femi“ bolj poben kot modernemu procesu.

V ilustracijo temne predzgodovine Schönaichovega padca navajamo še navedbe „Magyar Hirlap“.

„Že izza zadnjega delegacijskega zasedanja — piše „Magyar Hirlap“ — je bilo znano, da zastopa vojni minister Schönaich stališče vladarja, a načelnik generalnega štaba Konrad pl. Hötzenдорf stališče prestolonaslednika. Vzlic temu je bilo tudi splošno znano, da simpatizira velika večina cesarske rodbine z vojnimi ministrom. Vsled te okolnosti je bila pozicija vojnega ministra skoro neomajna. Vendar je baron Schönaich precej trdnost svojega stališča in nemara ga je njegov optimizem zapeljal, da je zagrešil hudo taktično napako: dajal je informacije za članke, ki so pobijale vojaške nazore prestolonaslednika. Prestolonaslednikovi okolici se je čudno zdelo, da so izhajali v posameznih listih ponovno z zanesljivimi podatki opremljeni članki, ki so razodevali strokovnjaške informacije. Zasledovali so stvar in odkrili, da vodijo vse niti v vojni ministrstvo.

Ko se je prestolonaslednik prepričal o tej stvari, se je oglasil za avdienco pri vladarju, kateremu je predložil svoje obtožbe in tudi dokaze. Na tej avdijenci se je odločila usoda Schönaichova. Cesar je takoj odtegnil od barona Schönaicha svojo roko in je le še poklical honvedskega ministra Hazaja v Ischl in ga vprašal, če bi izprememba v vojnem ministrstvu uplivala na stališče ogrske vlade. Honvedski minister Hazaj je odgovoril, da ogrska vlada sicer močno ceni osebo veljavo barona Schönaicha, da bi pa osebna izprememba v vojnem ministrstvu ob sedanjem taktičnem položaju prav nič ne omajala njegovega stališča.

Tako je padel baron Schönaich, ki je bil neomajen, ko je v delegacijah takorekoč pred vso Evropo vrgel svojemu najmočnejšemu protivniku rokavico pred noge. Padel je v trenutku, ko se je izkazalo, da zna sekati rane ne le z mečem, temveč tudi — s peresom.

Ali se pripravlja nov škandal?

Možato je stala avstrijska vlada na braniku avstrijske časti in avstrijskega dostojanstva. Ko so zastopniki ogrske vlade zahtevali anabersko železniško zvezo kot odškodnino za uvoz argentinskega mesa je avstrijska vlada kratkoma prekinila pogajanje in brzojavno naznanila, da na taki podlagi sploh ne razpravlja...

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Zastonj ne bom jedla kruha... — je pripomnila mati.

— Če bodete hoteli — delo se že najde! — je dejal Nikolaj.

Zanjo je bila s pojmom dela nerazdružno spojena predstava o delovanju šina in Andreja s tovariši. Približala se je Nikolaju, pogledala mu v oči in vprašala:

— Ali se najde?

— Moje gospodinjstvo je majhno, samo ako...

— O tem ne govorim, na gospodinjstvo ne mislim! — je tiho dejala ona. — Na družabno delo mislim...

Otožno je vzdihnila — užaljena je bila, da je ni razumel. On je vstal in dejal zamišljeno:

— Tudi družabno delo najdete, če se vam zahoče.

V njej se je urno pojavila preprosta in jasna misel — enkrat je že pomagala Pavlu, morda se ji posreči tudi združiti? Čim več ljudi se loti njegovega dela, tem jasnejša bo njegova resnica. Ogleduje dobri Nikolajev obraz, je čakala od njega sožalnih besed o Pavlu, o Andreju in o sebi, a Nikolaj se je zamišljeno prijel za brado in dejal:

— Ako bi mogli pri obisku zvedeti od Pavla naslove kmetov, ki so prosili za časopis...

— Poznam jih! — je veselo vzkliknila mati. — Vem, kje so in kdo so. Dajte mi časopise, pa jim jih nesem. Najdem jih in vse napravim, kar mi naročite... Kdo bi si mislil, da nesem prepovedane knjige? Tudi v tovarno sem jih nosila — hvala Bogu, in ne en sam funt.

Zahotelo se ji je, da bi potovala po cesti, mimo gozdov in vasi, s torbo na hrbtu, s palico v roki.

— Dodelite me, prijatelj, k temu poslu, prosim vas! — je dejala. Vseposod pojdem. Po vseh gubernijah, vsa pota staknem, ne bojte se. Pozimi in poletu bom hodila... do groba. Potnica resnice — ali je to zla usoda za me? Potovanje — lepo življenje, ljudje hodijo po svetu, ničesar nimajo, ničesar ne potrebujejo, nikogar ne žalijo in tiho, neopaženo opravljajo svoje delo... tako pojdem tudi jaz... tako dojdem Pašo, Andreja in druge.

Teško ji je bilo, ko je videla samo sebe kot potnico brez doma, prosečo vbogaimo pod okni kmečkih izb.

Nikolaj jo je oprezno prijel za roko in jo pobožal s svojimi toplimi prsti. Potem je pogledal na uro in dejal:

— O tem se pogovoriva pozneje... treba je vso stvar do dobra premisliti...

— Moj dragi! — je vzkliknila mati — o čemu bi premisljala? Otroci, naša najboljša kri, najlahtnejši kosi našega srea, žrtvujejo svobodo in življenje in radi umirajo... kaj naj se obotavljam jaz, mati?

Nikolajev obličje je prebledelo.

— Veste, prvič slišim take besede...

— Kaj naj vam povem? — je dejala ona, otožno zmejala z glavo in s slabotno kretljivo odtegnila roko. — Če bi našla besede, da bi govorila o svojem materinskem srcu...

Mati je vstala, gnana od čudne sile, ki je rasla v njenih prsih in je opajala z upornimi besedami.

— Zaplakali bi mnogi... celo zlobni, brezvestni ljudje...

Tudi Nikolaj je vstal in zopet pogledal na uro.

— Torej je domenjeno — vi se preselite v mesto k meni?

Molče je prikimala z glavo.

— Kdaj? Pridite kmalu! — je prosil in mehko dostavil: — Skrbi me za vas!

Začudeno ga je pogledala — kaj mu je do nje? Sklonivši glavo se je v zadregi smehljala.

— Ali imate denar? — je vprašal in povsili oči.

— Ne!

Urno je izlekel mošnjiček iz žepa, ga odprl in ji ga pomolil:

— Tukaj, prosim, si vzemite...

Mati se je nehote zasmejala in majaje z glavo je pripomnila:

— Vse po novem! Celo denar nima več cene! Ljudje za denar vse store, svojo dušo prodajo... a za vas je — kup papirja in bakra... kakor da jih le iz usmiljenja do ljudi nosite pri sebi...

Nikolaj se je tiho zasmejala.

— Strašno neudobna in neprijetna stvar je denar! Neprijetno ga je sprejemati in dajati...

Prijel jo je za roko in krepko stisnil in prosil še enkrat:

— Torej prav kmalu, kaj ne?

Kakor zmerom je tiho odšel.

Spremišvi ga, si je mislila:

— Tako dober človek — pa ni pomiloval...

Sama ni vedela — ali se čudi temu, ali ji je le neprijetno...

II.

Četrti dan po njegovem obisku se je napotila k njemu. In ko je bil voz z dvema kovčegoma že iz predmestja na polju, se je okrenila in začutila, da za zmerom zapušča kraj najtemnejšega in najtežjega svojega življenja, kjer je začelo drugo — pisano, dni požirajoče življenje, polno novega gorja in radosti.

Kakor ogromen, temnordeč pajk se je razprostirala na črni, sajasti zemlji tovarna, moleč visoko k nebu svoje dimnike. K njej so se stiskali enonadstropni delavski domovi. Sivi in potlačeni so se gnetli kraj močvirja in tožno gledali drug na drugega z drobnimi, kalnimi očmi. Nad njimi se je vzdigovala cerkev, tudi temnordeča, in nje zvonik je bil manjši kot fabriški dimnik.

(Dalje.)

H. Suttner, Ljubljana

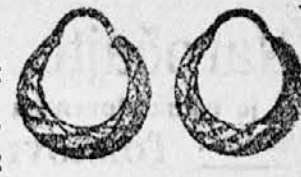
Mestni trg (nasproti rotovžu) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Prilagodljiva birmanska darila.

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

skih rok deloma tudi s pomočjo novih, modernih strojev granitne kocke za tlakovanje ulic in cest. In ker je družba potrebovala precejšnje število kvalificiranih kamnarskih delavcev, se je obrnila — kar je bilo najpametnejše — na zvezo kamnarskih delavcev, ki je preskrbela potrebno število delavcev. Družba je z omenjeno zvezo obenem sklenila delovno pogodbo, katera je za delavce precej ugodna. Poleg priseljenih nemških delavcev, katerih je okroglo 70, dela že precejšnje število domačih delavcev Slovencev. Ker pa so nemški delavci, ki so prišli iz Zgornjega Avstrijskega, sami organizirani sodrugi, je naravno, da so čutili potrebo po ustanovitvi skupine kamnarskih delavcev v Oplotnici, da imajo na ta način priliko tudi tukaj nadaljevati organizatorično delo. V ta namen je bil sklican na nedeljo dne 13. t. m. v gostilniške prostore g. Krihbaumerja javen shod kamnarskega delavstva, ki je bil obenem tudi ustanovni občni zbor skupine kamnarskih delavcev v Oplotnici. Na shodu, katerega je poleg nemških sodrugov obiskalo veliko število slovenskih delavcev, je govoril slovensko sodrug Tokan iz Trbovelj in nemško sodrug Hager iz Švertberga. Na domače delavce, med katerimi je bilo tudi nekaj malih kmetov, je zlasti govor sodrug Tokan napravil naravnost globok vtis. To ni nič čudnega, kajti pri nas še nismo nikoli slišali take preproste, a bridke resnice, kakor to pot iz ust socialista. Delavci so sprevideli, da so jih njih duhovni voditelji prav po nekrščansko farbali. Za to je bilo navdušenje velikansko, ko je sodrug Tokan pozval zborovalce, naj pristopijo k organizaciji. Po zborovanju je pristopilo lepo število domačih delavcev k ustanovljeni skupini. Pri sledečem zaupnem posvetovanju se je položil tudi temelj za politično organizacijo.

Koroško.

— **Avtomobil.** Dne 13. t. m. je v bližini Dol povozil avtomobil neko deklečko, ki je pasla živino. Deklica je dobila težko poškodbo na desnem stegnu. Slučajno navzoči orožnik si je zapisal številko avtomobila, katero so hoteli odstraniti. Posestnik je plačal deklici za bolečine 50 K, vendar pa ga to najbrže ne bo oprostilo vseh posledic.

Goriško.

— **Iz ajdovskega okraja.** Dne 15. t. m. je imel občni odbor, izvoljen dne 30. julija t. l. na konferenci zaupnikov za ajdovski okraj, svojo prvo sejo. Na tej seji se je razdelilo delo in so se imenovali funkcionarji za okrajno organizacijo ajdovskega okraja. Za predsednika je bil izvoljen Mikelj Evgenij, kmet iz Velikih Žabelj, kateremu se je tudi poverila kmečka strokovna organizacija. Za zapisničarja je bil izvoljen Ivan Rustja, mizar, ki ima zastopati posle mizarske stroke. Blagajničarstvo se je pustilo Aut. Vrčonu, trgovcu v Skriljah, ki je že doslej vodil račune za časopisje in drugo. Za železničarje in uradnike je zastopnik sodrug M. Markič, vlakovodja vipavske železnice, in Lovrenc Stor, zidar iz Sv. Križa, ki ima tudi voditi zidarsko strokovno organizacijo. Vzela se je na znanje izjava nekaterih sodrugov, ki so naznanili, da bodo agitirali za stranko in časopisje ter donasili tudi prispevke za list in drugo. Tako prodira ideja socializma dalje in dalje ter upamo, da se bo še to leto čitalo v ajdovskem okraju prav mnogo „Zarje“, kar bo napravilo resen preobrat v tej zarukani politiki. Pripravljeni pa moramo biti na marsikak napad od liberalcev, da nismo narodni in od klerikalcev, da nismo verni. To nič ne de. Mi moramo biti vstrajni ter tako pošteti, da bomo bolj narodni kakor so liberalci in bolj verni kakor klerikalci. Naša vera je resnica in izpolnjevanje svojih dolžnosti.

Istra.

— **Gozdni požar v Istri.** V Stanzia Angelini pri Rovinju je požar vpepelil tri hiše in se nato razširil na bližnji gozd, katerega je pogorelo 75.000 kvadratnih metrov. Severno od Pulja je uničil gozdni požar 150.000 kvadratnih metrov gozda.

— **Ponesrečen Šiškar.** Dne 20. avgusta je Peter Kogaj našel v kamnolomu Fornasaro v Kantridi zidarja Adolfa Škarjevca iz Zgornje Šiške mrtvega pod neko skalo. Škarjevec je padel preko 22 metrov visoke skale ter se ubil. Mrtvec je bil že ves črn, dokaz, da je že dlje časa ležal mrtav. Ponesrečenca, ki je bil rojen leta 1890. v Zgornji Šiški, so prenesli v mrtvašnico v Kastav.

Sodrugi! Agitirajte za socialno demokratično časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo“.

Stavka tramvajskih uslužbencev.

Trst, 22. avgusta.

Snoči opolnoči je bil v gostilni Finding v ulici Cologna shod tramvajskih uslužbencev, da se stori končni sklep glede na ultimatum, ki so ga bili imenovani uslužbenci poslali vodstvu tramvaja pretečeni petek. V ultimatumu so zahtevali od tramvajškega vodstva odgovor, če hoče izpolniti, kar so uslužbenci v tramvajskih delavnicah in na progi zahtevali v spomenici, vloženi že pred 3 meseci, in če hoče priznati in uveljaviti določbe pogodbe, ki jo je tramvajška družba sama sklenila z uslužbenci na tramvajskih vozovih. Ultimatum je naglašal, da vstrajajo vsi uslužbenci na dosedanjih zahtevah ter da pričakujejo odgovor do 21. t. m.

Na snočnjem shodu je predsednik organizacije tramvajskih uslužbencev najprej povedal, da vodstvo tramvaja na ultimatum ni niti odgovorilo. Sodr. Sodr. Remisečeg, tajnik zveze prometnih uslužbencev, je grajal družbo, ki prezira delavce tako, da na njih zahteve niti ne odgovarja. S tem je družba pač hotela reči, da nima nobene volje ustreči ne zahtevam delavcev v delavnicah in na progi pa tudi ne zahtevam spremljevalnega osebja, ki noče nič drugega, kakor da bi družba izpolnjevala pogodbo, katero je sama sklenila z osebjem. Nadalje je navedel velike dobičke tramvajške družbe in opravičil zahteve delavcev, ki so poštene in ne obsegajo nič nemogočega. Za sodrugom Reminecem so govorili še razni uslužbenci in vsi so izjavili, da se tako kakor doslej ne more več delati. Nato je predsednik povabil one, ki žele delo nadaljevati, da se oglasijo za besedo. Nihče se ni oglasil v ta namen. Vseled tega je dal predsednik glasovati o vprašanju, če se ima ustaviti delo. Predlog, da se suspendira vsa služba, je bil soglasno sprejet.

Sodr. Todeščini, tajnik strokovnih organizacij je zagotovil tramvajске uslužbenke solidarnosti vsega organiziranega delavstva in izrekel prepričanje, da bodo tramvajski uslužbenci v solidarnosti in slogi zmagali. Ko je še predsednik naznanil, da bo danes ob 9. dop. shod uslužbencev v delavskem domu, so se navzoči razšli.

Skupina tramvajskih uslužbencev je izdala manifest na občinstvo, v katerem opravičuje snočni sklep in ga brani pred napadi nasprotnikov ter izraža upanje, da bo zavedno občinstvo, ki vsled stavke ne trpi nobene škode, pravično uvaževalo ta korak in stalo na strani delavcev. Tramvajski promet je popolnoma ustavljen. Na delo se ni pokazal niti en uslužbenec. Zjutraj so ljudje na posameznih postajah pač čakali na tramvaj, toda čakanje je ponehalo, ko se je zvedelo o stavki.

Danes ob 9. dopoldne je bil shod stavkujočih v Delavskem domu. Predsednik organizacije je konstatiral solidarnost, ki vlada med uslužbenci. Sodr. Remisečeg je poročal o manifestu ter naznanil, da je o stavki informiral tovariše v Pulju, Gorici, Reki, Opatiji in tudi centralo organizacije na Dunaju. Govorila sta tudi sodruga Todeščini in poslanec Olinja.

Tramvajška služba je pa v „Piccolo della sera“ objavila „Poslano“, v katerem pravi (kakor je pač stara navada delodajalcev) da delavci nimajo prav, da je družba vedno respektirala pogodbo, da so pravzaprav delavci tisti, ki se ne drže discipline. H koncu pa vabi vodstvo uslužbencev na delo in pravi, da ne bo sprejela na delo nobenega, ki ne bi prišel do 23. t. m.

Tržaška „Edinost“ pa že par dni sem ščuva ljudstvo proti uslužbencem. Mi pa upamo da se uslužbenci ne bodo dali zaslepiti, ter da bodo vstrajali do popolne zmage, ki jim jo od sreča želimo.

Trst.

— **Brez komentarja.** Tržaško namestništvo je izdalo naredbo, ki določa, da se prodajalne jestvin ne smejo odpirati pred 7. zjutraj in zapirati po 8. zvečer; druge prodajalne pa ne odpirati pred pol 8. zjutraj, ne zapirati po 7 in tri četrt zvečer. To je uspeh organizacije trgovskih uslužbencev, ki se je za to že dolgo bojevala. Toda delodajalci so drugačnega mnenja. Zdi se jim, da je 12 ur na dan dela za uslužbenca še vse premalo. Poleg tega pa pripovedujejo vsi, da tak urnik škoduje njihovim trgovinam. Dokazali tega sicer niso in dokazati niti ne morejo. Zakaj ljudstvo je, pije, se oblači, obuva, sploh živi kakor poprej. Toda ne ozirajoč se na absurdnost njihovih trditev, katerim ne verjame nihče, ki ima možgane v glavi, so vložili na namestništvo rekurz proti imenovani naredbi. Tudi jestvinčarji, ki se v svojem konsorciu zaradi tabele in jezika pre-

pirajo vedno, kadar delavci kaj zahtevajo, tudi oni so pozabili na narodne spore in vložili rekurz. Tak rekurz so vložili — kajpada — tudi barkovljanski trgovci. In našla se je bela vrana. Gospod Josip Pertot, trgovec z vinom in kolonialnim blagom v Barkovljah, ni hotel rekursa podpisati. V „Edinosti“ je objavil izjavo. V njej trdi tudi on, kakor vsi drugi, da nov urnik škoduje zlasti narodni trgovini, prizna opravičenost rekursa in se z njim strinja. Ampak podpisal ga le ni. Podpisal pa ga ni zato, ker je bil sestavljen v italijanskem jeziku. Pravi pa, da bi ga podpisal takoj (besedo je podrtal g. Pertot) tudi z obema rokama, ako bi bil rekurz spisan ali pa če se mu predloži rekurz spisan v slovenskem jeziku. Pa smo si mislili: Še ene bele vrane ni med trgovci. Gospod Pertot bi samo rad, da se mu dovoli v slovenskem jeziku odrekat več počitka uslužbencem. In „Edinost“? Ona je notico objavila brez komentarja, kar navadno pomeni, da se z njo strinja. To razumejo vsi. Le narodni trgovski uslužbenci niso še prišli do tega spoznanja.

— **Zabavni odsek Ljudskega odra** priredi v nedeljo 27. t. m. ob 8. zvečer v gostilni „International“ domačo zabavo. Sodeloval bo naš pevski zbor, ki bo nastopil z lepimi točkami. Da bo poskrbljeno za različno zabavo, se razume. Vstop je prost vsakomu, ki se želi veseliti.

— **Poskus samomora.** 17letna v Trstu zaposlena prodajalka Valerija S. se je hotela v nedeljo ob 4. popoldne zastrupiti s fenilno kislino. Zdravnik reševalne postaje jo je dal prepeljati takoj v bolnišnico, kjer so ji rešili življenje. Vzrok njenega poskusa je bila seveda nesrečna ljubezen.

— **Nezgoda.** 33letni kmet Peter Pertot, stanujoč v Barkovljah v ulici del Bove to št. 416, ki je božjasten, je padel v nedeljo popoldne pred svojim stanovanjem tako nesrečno, da mu je počila lobanja. Pertot je bil na mestu mrtav.

— **Raziskavanje jadranskega morja.** Minuli teden je odplula iz Trsta bojna ladja „Najada“, ki je dana na razpologo avstrijskemu društvu za prirodoslovna raziskavanja jadranskega morja. Na ladji so vseučiliški profesor dr. Eduard Brückner in profesor zemljepisja dr. Grund. Za preiskavanje živalskega življenja v morju skrbi ravnatelj zoološke postaje v Trstu, profesor dr. Cori.

Gospodarski pregled.

**** Konsumno društvo za Ljubljano in okolico.** Pod tem naslovom je bila včeraj v gospodarskem pregledu notica, v kateri je tiskarski škrat zamenjal število 1500 za 5000. Bere naj se: Številka 1500 je že prekoračena.

**** Sladkor stane na debelo že 90 K sto kil v grudih.** Pričakuje se pa še ta teden zvišanja. Na delu so kapitalisti! Konsument le potrpežljiv bodi.

Občni zbor ljubljanskih lesnih delavcev.

Skupina lesnih delavcev v Ljubljani je imela v nedeljo 30. julija t. l. svoj polletni „občni zbor“ v salonu gostilne pri „Levu“. Na dnevnem redu je bilo: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Poročila nadzorstva. 3. Nadomestne volitve. 4. Pogovor o sklepih zadnjega zvezi-nega zbora. 5. Raznosterosti. Po odobritvi zadnjega zapisnika je predsednik sodr. Zore poročal, da so bili v tekočem letu tri društveni shodi, šest odborskih sej, in več delavniških sestankov. Nato je podal namesto blagajničarja Golarja poročilo o denarnem prometu, in blagajniškem stanju sodr. Zore sledeče poročilo: Dohodki glavne blagajne: 5968 prispevkov po 64 v 3829-52 K, 50 prispevkov po 50 v, 25 — K. 11 prispevkov po 66 vin., 8-58 K. 63 vpisnin po 50 v, 31-50 K. Razno 34 vin. Skupaj 3894-94 K. Izdatki: Brezposelna podpora 549-45 K. Bolniška podpora 997-30 K. Potna podpora 113-20 K. Izredna podpora 10-00 K. Preselnina i. t. d. 25-00 K. Podpora za orož. vaje 20-00 K. Stroški za shode 92-60 K. Lokalni blagajni 361-86 K. Inkaso 60-31 K. Časopisje 592-80 K. Pogrebni stroški 100 — K. Razno 18-22 K. Skupaj 2840-74 K. Glavni blagajni oddala 1054-20 K. Lokalna blagajna je imela dohodkov 718-40 K. stroškov pa 285-67 K. Pribitek znaša 432-73 K. Stavkinega sklada se je nabralo 361-86 K. Za kontrolo je poročal, sodr. Kavčič, da je pregledal vsak mesečni obračun, kakor tudi knjige in da je našel vse v najlepšem redu. Knjižničar sodr. Godec je poročal, da je izposodil 110 knjig. Nadalje je poročal, da naj člani vsakokrat prinesejo s seboj članske knjižnice, K 3. točki je naznanil sodr. Tokan, da zapusti lesne delavce, se v toplih besedah zahvalil za zaupanje in predlagal, da se na njegovo mesto izvoli drugi podpredsednik. Med tem ko se je

kandidatna komisija posvetovala, je predsednik prešel k 4. točki, h kateri je sodr. Tokan v obširnem govoru podal poročilo o zadnjem zvezi-nem zboru. Pojasnil je temeljito, da je morala zveza zvišati prispevek k bolniškemu fondu od 14 na 16 v., ker je fond vsled velikih bolniških podpor skoraj izčrpan. Naznanil je tudi sklep odbora, da vzlic povišanju bolniškega fonda, ostane ljubljanska skupina lesnih delavcev pri svojem 70-vinarskem tedenskem prispevku, kar so navzoči z zadovoljstvom vzeli v vednost. — Kandidatna komisija je predlagala za podpredsedniško mesto sodr. Zoreta, katerega je občni zbor tudi enoglasno izvolil, na njegovo mesto pa je bil istotako enoglasno izvoljen sodr. Rok Pogačnik. — Koncem občnega zbora je sodr. Tokan apeliral na člane, da naj vsi pristopijo k „Produktivni zadrugi ljubljanskih mizarjev“, na kar se je sodr. Zore v toplih besedah v imenu vseh ljubljanskih mizarjev zahvalil odhajajočemu s odr. Tokanu za njegovo dolgoletno in vseskozi požrtvovalno delovanje v društvu in zaključil polletni občni zbor.

Delavsko gibanje.

— **Stavka pri Bonaču v Ljubljani** nadaljuje. Za organizirane delavce bo odslej t. delavnica zaprta. Da je stvar tako daleč dospela, ni nič čudnega, zakaj gospod Bonač i gospa Bonaška ravna z delavstvom precej grdo. Nekoč sta se dve delavki samo zasmejali pa je v soboto utrgal vsaki eno zasluženo kronco. Kam je dal tisti dve kronci, pa ni povedal.

— **Številke govore.** Socialistična stranka v Nemčiji ima po poročilu pred kratkim oblo-dnjene izvestja 835 362 politično organiziranih članov, 115.524 članov več kakor lani. Da se te številke zamorejo prav presoditi, j potrebno ugotoviti napredovanje stranke v zač-njih letih. Gibanje števila članov v zadnjih petih letih je bilo sledeče:

Leta 1906.	384.327 članov.
„ 1907.	530.466 „
„ 1908.	587.336 „
„ 1909.	633.800 „
„ 1910.	720.073 „
„ 1911.	835.562 „

Samo l. 1906.—1907. je bil naraščaj članov večji kakor letos, to pa zaradi volitev, ki so s takrat vršile. Pri bodočih volitvah bo število članov gotovo večje kakor kdaj poprej. Prihodnje leto bo imela socialna demokracija v Nemškem milijon politično organizirane vojske. Tudi denarno stanje stranke se je izboljšalo in sicer je bilo prejemkov 13 milijonov mark, a lani 935.000 mark.

ZADNJE VESTI.

Mesno vprašanje.

Budi mpešta, 22. avgusta. Ogrska vlada je sklenila, da ne poda za sedaj noben oficijelne izjave o konferencah z avstrijsko vlado glede na uvoz argentinskega mesa. Če pa pod avstrijska vlada kakšno uradno izjavo, b o ogrska odgovorila če bo treba.

Dunaj, 22. avgusta. „Fremdenblatt“ piše: Nasproti različnim vestem o pogajanju obeh vlad predloži vlada poslanski zbornici v prihodnjem zasedanju ves material in pojasni natanko ves razvoj mesnega vprašanja. (Od samih besed avstrijsko ljudstvo ne b o sito!)

Stavka tramvajskih uslužbencev v Trstu.

Trst, 23. aprila. Stavka cestnih želez-ničarjev se nadaljuje. V oklicu na pr-bivalstvo pojasnjujejo stavkujoči, da jim je d-rekacija tramvajске družbe vsilila stavko, ker j-odbila njihove opravičene zahteve. Včeraj j-tramvajska družba plakativno po mestu razgl-av katerem izjavlja, da bodo odpuščeni vsi uslužbenci, ki se ne vrnejo danes na delo.

Trst, 23. avgusta. Včeraj popoldne s-stavkujoči zopet zborovali in sklenili, da s-stavka nadaljuje. Razglašala tramvaj-ske družbe, pozivajočega uslužbenca na delo-zbor ni sprejel v vednost, ker se družba r-obrnila naravnost na organizacijo prometnih-delavcev.

Ogrska obstrukcija proti brambnim predlogom.

Budi mpešta, 22. avgusta. Na d-našnji seji poslan-ke zbornice brambne pred-loge niso prišle niti na razpravo. Med vlogam-je več peticij za splošno in enako volilno pr-avico in zoper brambne predloge. Velik hrup j-povzročila predsednikova izjava, da ne dopus-debate o šikaniranju lista „A N a p“ pred dnev-nim redom, temveč le med interpelacijami p-dnevnom redu. Opozicija je nato zahteval-tajno sejo; posl. Bakonyi in Batthy-

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo **Tolstovrško slatino**, ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislava voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi. **Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče.** Svoji k svojim!

Dobro rodbinsko kavo

priredi že mali dodatek „pravega“ Franeka, s kajnim mlinčkom iz tovarne v Zagrebu. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti je pravi Franek tudi priljubljen v vsakem gospodinjstvu.

an y i sta vehementno napadala vlado, ki hoče svojim postopanjem zadaviti tiskovno svobodo. Ker je bilo v dvorani le 31 poslancev, je moral predsednik sejo na zahtevo Polonija prekiniti.

Budimpešta, 23. avgusta. V dobro poučenih krogih trde z vso gotovostjo, da je usoda sedanje zbornice že zapečaten in bo v najkrajšem času razpuščena.

Kolera na jadranski obali.

Poreč, 23. avgusta. Bakteriološka preiskava je dognala na ladji „Mimo“ v poreškem okrajnem glavarstvu slučaj kolere. Ladja je 18. m. odplula iz Riminija v Italijo; 19. je oboel sedemletni Marino, sin mornarja Belicchia. 20. je umrl, ne da bi bil izstopil na suho: ladjo s posadko so prepeljali v morski lazaret.

Pekovske demonstracije v Budimpešti.

Budimpešta, 23. avgusta. 120 pekovskih pomočnikov je priredilo veliko demonstracijo pred hišo zveze pekovskih mojstrov, kjer se nahaja posredovalnica za delo. Demonstrantje so razbili okna, vdrl v hišo in razdeljali vse pohištvo. Šele policija je demonstrante razgnala.

Proti papeževi zastavi.

Budimpešta, 23. avgusta. Na cesarjev rojstni dan je katoliški klub v Aradu razobesil papežovo zastavo. Policija jo je kljub protestu društvenega zastopnika, češ da rabijo papežovo zastavo vsi katoliški klubi na Ogrskem, konfiscirala. Zdaj je bil klub zaradi rabe nelegalne zastave obsojen na 70 kron globe.

Reka in Sušak neokužena.

Reka, 22. avgusta. Uradno se razglša, da sta Reka in Sušak od jutrišnjega dne smatrati za neokuženi mesti.

Ženska vsučilišna docentka.

Lipsko, 22. avgusta. Na novoustanovljeni visoki šoli za ženske ima biti znana pisateljica Biharda Huch imenovana za docentko, da predava o literarni zgodovini. To bi bila prva ženska, ki bo poučevala na nemški visoki šoli.

Legar v umobolnici.

Dancig, 23. avgusta. V umobolnici Konradstein je obolelo 140 umobolnih in strežajev za legarjem. 17 jih je že umrlo.

Turčija.

Carigrad, 22. avgusta. Bešid paša, ki je sedaj poslanik na Dunaju, odklanja listnico ministra za zunanje zadeve, ki mu jo ponujajo. Povabiti hočejo bivšega finančnega ministra Džavida, ki je zdaj na potovanju po Anatoliji, da sprejme ministrstvo na mesto Rifat paše, ki odide te dni kot poslanik v Pariz.

Atentat na železnico.

Skoplje, 22. avgusta. Med postajama Kumanovo in Hadjelar je bolgarska četa izvršila atentat z bombo. Stiri bolgarski železniški delavci so bili ranjeni, eden pa ubit.

Kolera na vojaškem parniku.

Carigrad, 22. avgusta. Na ladji „Marmara“, ki ima transportirati 1000 vojakov v Meduo, je v treh dneh obolelo 70 oseb za kolero, 20 jih je umrlo. Parnik se je moral vrniti v Klasomene v karanteno.

Portugalsko.

Lisbona, 22. avgusta. Slovesna razglasitev republiške ustave se je izvršila ob velikem navdušenju množice.

Draginja na Francoskem.

Pariz, 22. avgusta. Iz Maubege, Roussies in drugih mest javljajo velike nemire zaradi draginje.

Generalna stavka na Angleškem.

London, 23. avgusta. Med železničarji vlada veliko razburjenje, ker železniške družbe ne drže besede; vsled tega je še vedno do 75 tisoč železničarjev in transportnih delavcev v stavki. V Manchestru stavka okoli 1000 delavcev, prav toliko v Hullu. Tudi v nekaterih manjših mestih se železničarske stavke nadaljujejo.

London, 23. avgusta. Po novejših poročilih so uporniki pri izgredih v Tredegar, Elbro Vale in Rhymney plenili najprvo židovske hiše; potem se je vsled draginje razjarjena množica lotila drugih poslopij. V Tredegerju je bilo pri spopadih s policijo ranjenih okoli 30 oseb, ki so jih prepeljali v bolnico. Razburjenje se ni še prav nič poglobilo in se utegnejo vsak hip vneti novi izgredi.

Zaradi suše odpovedani manevri.

London, 23. avgusta. Vsled hude suše odpadejo letošnji manevri na Angleškem.

Rudniška nesreča na Angleškem.

London, 23. avgusta. V premogokopu Maltby pri Rotherhamu so včeraj eksplodirali plini. Več delavcev je bilo pokopanih. Tri mrlje so spravili na dan. Boje se, da je število žrtev veliko večje.

Maročanska pogajanja.

Pariz, 23. avgusta. Francoski poslanik Cambou se vrne 28. t. m. v Berlin. Tedaj pride tudi nemški državni tajnik Kiderlen-Wächter s počitnic iz Švice; pogajanja se bodo nadaljevala koncem avgusta ali pa v začetku septembra. V francoskih vladnih krogih so prepričani, da se pogajanja ugodno završe.

Gonja proti zamorcem.

Novi Jork, 22. avgusta. V državi Georgia je nastala divja gonja zoper zamorce, ker dolže nekega zamorskega pridigarja, da je umoril maršala Newberryja iz Jakina. Farmerji hodijo v celih četah po deželi in streljajo na zamorce kakor na pse. Šest zamorcev so ubili, pet hiš, šest cerkva in štiri šole so zažgali. Med črnim prebivalstvom je strašna panika, ker so se fanatični belci zarotili, da ne sme biti v enem tednu v vsem kraju nobena ga zamorca več.

Perzija.

Peterburg, 22. avgusta. Po vesteh, ki so došle sem, je Mohamed Ali na pohodu proti Tebrisu. Glavar v Tebrisu je baje pozval Sahsevene, naj se upro sedanji vladi.

Tebris, 23. avgusta. Maraškega guvernerja, ki biva sedaj v Serabu, so napadli trije Armenci in en Tatar, ne da bi ga ranili. Napadalec so bili obsojeni na smrt.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

I. Jax & sin

Ljubljana
Dunajska c. 17

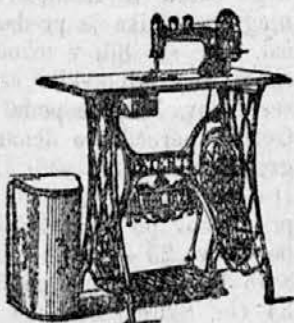
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Centri zastoj in franko.

Kjer sta v redu tek, prebava.
Sta telo in duša zdrava!
Torej: Da ne boš bolan,
Vživaj pravi „FLORIAN“.

Želodčni likér

je pripravil tek in prebavo marsikom, ki je zamán kupoval draga
:: in neprijetna zdravila! ::

Ljudska kakovost liter K 2-44.
Kabinetska kakovost „ „ 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Nič ne pomaga!

Moji gramofoni in godbeni avtomati so le najboljši!

A. Rasberger, Ljubljana
Sodnijska ulica 5

Pozor!
Zadnji čas je
da se obnovi naročnina.

Laška in dunajska

kuhinja

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in gorla jedila, zmiraj sveže morske ribe in izvrstno in ravno došlo vino „Brioni“.

Sprejme se abonente na kosilo in večerjo.

V prenovljenih prostorih in pod novim ravnateljstvom se priporoča sl. občinstvu za obilen obisk.

Hotel Tratnik

„Zlata kaplja“

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 27,
v bližini kolodvora.

Lepe zračne sobe. Priznana fina kuhinja. Izborne pljače. Nizke cene.

Lepi gostilniški prostori in povsem na novo urejeni velik senčnat vrt.

Tehnični birô in podjetje zgradb

Ingenieur H. Uhlir, Ljubljana, Resljeva cesta 26

Strokovna izvršitev vseh vrst načrtov in proračunov, znanstvena mnenja, prevzeta zgradb

Kavarna „Central“

Sv. Petra cesta št. 37 pri jubilejskem mostu

— se cenjenemu občinstvu in delavstvu toplo priporoča. —

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.